

5 YOSHGACHA BO'LGAN BOLALARNI RASM CHIZISHGA O'RGATISH METODIKASI

Na'munaxon Rejapova Akramovna

Nilufar Qosimova Muratjon qizi

**QDPI Maktabgacha ta'lim
kafedrasi o'qituvchisi.**

**QDPI Tasviriy san'at va muhandislik
grafikasi kafedrasi o'qituvchisi.**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6798061>

Annotatsiya:

Kalit so'zlar: rasm, marker, qog'oz, bola, ruhiyat, rasm formasi, kuzatish, savol, hissiyot, yosh, yozuv.

Bolalarni rasm chizishga o'rgatish, odatda, bolaning taraqqiyotini kuzatishni va yangi tadqiqot usullarini taklif qilishni o'z ichiga oladi. Besh yoshga to'lmagan bolalar uchun ota-onalar rasm chizishni o'rganish uchun faqat vaqt, joy, vositalar va yordam beradi. Keyingi yoshda siz bolangizga yangi ko'nikmalarni o'rgatishingiz mumkin, masalan, kuzatuvdan rasm chizish, mashq qilish va mutanosib ravishda rasm chizish. Bolani o'z uslubini yoki yondashuvini o'zgartirishga majburlamaslikka harakat qiling, tanqid yoki tuzatish taklif qilmang. Buning o'rniga, qo'llab-quvvatlang, kuzatib boring va ochiq fikrli savollar bering, bu sizning bolangizga rassomning ruhini yo'naltirishga yordam beradi va ko'proq tafsilotlar va imkoniyatlarni tasavvur qiladi.

15 oylikdan 5 yoshgacha bo'lgan bolalarni o'qitish.

Rasm mashg'ulotlarini bolangizning odatiy ishiga aylantiring. Bolalarning o'yin vaqti bilan badiiy tadbirlarni o'z ichiga oling. Agar kerak bo'lsa, tartibsizlikka yo'l qo'ymaslik uchun zalni tayyorlang. Niqob lentasi yordamida stolga chizilgan qog'ozni yopishtiring va eski kiyimlarni "rasm formasi" sifatida tanlang. Ushbu qadam bolani rasm chizish harakatiga qaratishga yordam beradi. Chizilgan qog'ozni ushlab, tuzatishga qiynalmasdan, yuviladigan va tutilishi oson bo'lgan qalin qalam va markerlarni sotib oling.

2 yoshga kelib, yozuvni boshqarish ko'proq va takrorlanib boradi va bola chizishni aniqroq qilish uchun bosh barmog'i hamda ko'rsatkich barmog'i orasidagi qalamni ushlab turadi. Ushbu yoshda turli xil badiiy materiallarni taklif eting. Asboblarga e'tiboringizni qaratmang: bolalar qumda rasm chizish yoki loy hosil qilib sahifaga yopishtirishlari mumkin. Yuviladigan bo'yoq, zaharli bo'lmagan loy, bo'r, bolalar uchun xavfsiz qaychi va turli xil qog'oz turlarini sotib oling va ularni osongina topish mumkin bo'lgan joyda saqlang.

Talab qilmaslikka harakat qiling. Bolalar har bir zarba bilan asosiy vosita qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Shuningdek, ular ijodkorlik, kashfiyot va o'zini namoyon qilishni rivojlantiradi. Ushbu yosh bolaga ko'rsatma yoki minnatdorchilik kerak emas. Chizish paytida bola bilan o'tiring, u bilan suhbatlashing, lekin o'rgatmang.

Tuzatish vasvasasiga qarshi turing. Yosh bolalar o'tlarni binafsha rangga bo'yashlari yoki uyni juda kichkina qilishlari mumkin. Agar tuzatilgan bo'lsa, bolangizning o'ziga bo'lgan ishonchi buzilishi mumkin va siz uning tabiiy o'zini o'zi o'rganish jarayoniga aralashasiz.

Kuzatishlar qiling. Bolalarning ishini maqtash yoki tuzatish o'rniga, mahsulotni emas, balki jarayonni sharhlang. Bola rasm chizayotganda, "Siz shuncha doiralar qildingiz! Katta doira ichida kichik doira bor "yoki" to'q sariq va yashil rangli qalamlardan foydalanishni yoqtirasiz, ha. "Rasmdan nimani yoqtirganingizni ayting, masalan: "oyi, quyoshni yoqtiradi, u ulkan!" yoki "Barglarning rangi juda ko'p, bu dadasiga yoqadi!"

Ochiq savollar bering. "Bu nima?" Deb so'ramaslikka harakat qiling. bola rasmni ko'rsatganda. Buning o'rniga "rasmingizni aytib berishga harakat qiling" deb ayting. Agar bola rasmni aytishdan hayajonlansa, ko'proq savollar bering. Bola savol berganda tafsilotlarni qo'shishni boshlashi mumkin. Bolalar tasviriy san'at asarlarini chizishganda, ular ko'pincha voqeani rasm bilan tasavvur qilishadi. tafsilotlarni aytib berish uchun bola, ularni qo'shishga undashadi. Masalan, "Bu qiz nimani hidlaydi?" bolaga burun chizib qo'shishi mumkin. Agar siz "it tunda yolg'izmi?" desangiz, u yana bir nechta hayvonlarni qo'shishi mumkin edi. Ushbu o'zaro ta'sir bolalar tasavvurini, hikoya qilish va rasm chizish qobiliyatlarini rag'batlantiradi.

Hissiyotlarni qayta ishlash vositasi sifatida badiiy ijod qiling. Agar bola kuchli his-tuyg'ularni boshdan kechirayotgan bo'lsa, unga qog'oz, marker, qog'oz yoki loy bering. Agar bola qichqirsa, uni g'azablangan rasmlar qilishga ishontiring. Agar u g'amgin bo'lsa, undan qayg'uli rasm chizishini iltimos qiling. San'at bolalarga so'z bilan ifodalash uchun juda murakkab bo'lgan kuchli his-tuyg'ularni qayta ishlashga yordam beradi. Bolalarga o'zlashtirgan ijodiy faoliyatni berish, ularning his-tuyg'ularini boshqarishga yordam beradi.

Bolaning birinchi yozuvini tanib oling. Taxminan 2 - 3 yoshda bolalar so'zlarni ifodalash uchun zigzag yoki qiyshiq, gulli chiziqalar chizishni boshlaydilar. Bu bolaning yozishni o'rganishda birinchi qadamidir. Ular o'sishi bilan ushbu odadlari yanada murakkablashadi. Bola qisqa va uzun chizmalar aralashmasidan boshlashi yoki asl harflar bilan aralashtirilgan harflarga

o'xshash shakllarni yozishi mumkin. Ushbu rasm bolaning yozish bilan aloqa qilish usuli ekanligini tushuna boshlaganligini ko'rsatadi.

Farzandingiz sizga ba'zi yozuvlarni "ma'nosini" aytib beradi yoki ularni ovoz chiqarib o'qishingizni so'raydi. Sizga o'qilgan yozuvlarning ma'nosini tasdiqlang va boshqalarni o'qishda yordam so'rang.

Bolaga o'zi yozgan yozuvlardan foydalanishga ruxsat bering. Ya'ni ularni maktub yozdirib, pochta orqali yuboring (sherik bilan birga) birodarga, Santaga yoki o'ziga yuboring.

Bolalarning rasmlarini namoyish eting va saqlang. Bolalarning badiiy asarlarini namoyish qilish - bu tasvirning qiziqarli va muhimligini ko'rsatishning bir usuli. Har bir rasmni maqtash o'rniga, uni biron joyga qo'ying. Siz har bir bolaning rasmini namoyish qilishingizga hojat yo'q; boladan ko'rsatish uchun rasmni tanlashini yoki har hafta yoki oyda o'zgarib turadigan "rotatsion galereya" yaratishini so'rang. Har bir bolaning rasmlari portfelini saqlang, shunda ularning rivojlanish jarayonini kuzatishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oripov B. "Tasviriy san'at darsini samaradorligini oshirish yo'llari". Toshkent.- 1983 yil
2. B. N. Oripov. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy pedagogic texnologiyasi, didaktikasi va metodikasi. (o'quv-metodik qo'llanma) Toshkent. Ilm-ziyo-2013.
3. Muhammedovich, S. U. B. Problems of Teaching Drawing at School. International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development, 4(1), 35-39.
4. Ortiqboy, S. S., & Makhsudali, J. (2022). A Desire Sung in a Pattern. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN, 3(5), 6-9.
5. Mamadjananivich, B. B. IT is Necessary to Feed the World with Beauty!. International Journal on Integrated Education, 3(8), 215-217.
6. Khaydarovich, A. A., & Muhammedovich, S. U. (2022). THE ROLE OF RISHTON SCHOOL OF CULTURE IN THE DEVELOPMENT OF APPLIED ART ON THE BASIS OF NATIONAL AND MODERN TENDENCIES. Academicia Globe: Inderscience Research, 3(05), 22-26.
7. Абдуллаев, А. Х. (2019). FEATURES OF DRAWING ACTIVITIES BASED ON IMAGINATION AND MEMORY. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(3), 340-343.
8. Ashurovich, B. A., & Kholmurodovna, E. O. (2020). Graphic Geometry On The Basis Of Graphic Representation. European Scholar Journal, 1(3), 16-18.

9. Odinaev, K. O., Ganiev, I. N., & Ikromov, A. Z. (1996). The pseudobinary sections and the liquidus surface of the Al-Mg-PrAl₂ system. Russian metallurgy. *Metally*, (3), 126-129.
10. Ganiev, I. N., Ikromov, A. Z., & Kinzhibalo, V. V. (1993). Phase equilibria in Al-Zn-Y system at 573 and 773 K. Rossijskaya Akademiya Nauk. *Metally*, 229-231.